TARİH Sınıf-10

KONU HAÇLILAR KARŞISINDA TÜRKLER

Uzun bir sürece yayılan Haçlı Seferleri İslam dünyasını hedef almıştır. Sonuçları itibariyle de günümüze kadar etkileri görülen önemli tarihî bir gelişmedir.

XI. Yüzyılın sonlarında başlayan bu seferler, aralıklarla XIII. yüzyılın sonuna kadar sürmüştür.

Haçlılara karşı Anadolu'da mücadele eden ilk devlet Türkiye Selçukluları olmuş diğer beylikler ve topluluklar da bu mücadelelerde Selçukluları desteklemiştir. Haçlılar, Anadolu'daki bu mücadeleler karşısında büyük kayıplar vermelerine rağmen Urfa, Antakya, Kudüs gibi kutsal kabul ettikleri şehirleri ele geçirmiştir. Buralarda kontluk, prenslik, krallık gibi idareler kuran Haçlılara karşı Eyyubiler ve diğer Müslüman devletler mücadeleye devam etmiştir.

Haçlı Seferleri'nin Nedenleri

Haçlı düşüncesinin ortaya çıkışında dinî unsurlar ön planda olmuştur. Orta Çağ Avrupası'nda en etkili kurum olan kilise, Doğu'ya hâkim olma arzusuna kapılmıştır. Bu amaçla Haçlı Seferleri'nin başlamasına öncülük eden kilise, siyasi emellerini gerçekleştirmek için dini kullanmıştır.

İpek ve Baharat Yolu gibi ticaret yolları bu dönemde Türk ve Müslümanların kontrolü altındadır.

Bu ticaretin beraberinde getirdiği Doğu'daki zenginlik, Batı'da abartılarak anlatılmış ve bu sayede halkın Haçlı Seferleri'ne katılımı artırılmaya çalışılmıştır. Bizans İmparatorluğu, hâkim olduğu bölge itibariyle Hristiyanlığın doğu sınırını koruma görevini üstlenmiştir.

Fakat Malazgirt Savaşı sonrasında Anadolu'nun hızlı şekilde Türkler tarafından ele geçirilmeye başlanması artık Bizans'ın, Hristiyanlığın doğu sınırını koruma görevini yerine getiremediğini göstermiştir. Bizans'ın Avrupa'dan Türklere karşı yardım istemesi ve Türkleri durdurmakta yetersiz kalması üzerine papa, Bizans'ın yardım taleplerine olumlu yaklaşmıştır. Haçlı Seferleri için davetlerin yapılmaya başladığı 1094 yılında Avrupa, sel felaketleri ve salgın hastalıklarla mücadele etmiştir. Yiyecek bulmakta bile zorluk çeken Avrupalı Hristiyanlar için sıkıntılardan kurtulmanın yolu; seferlere katılarak Doğu'da güç, para ve toprak elde etme olarak görülmüştür. Ayrıca senyör ve şövalyeler, yeni ele geçirecekleri ülkelerde yüksek mevki ve ayrıcalık kazanmak için bu seferlere katılma konusunda istekli olmuştur.

Seferler Başlıyor

Her sınıftan insanın katıldığı öncü sefer 1096'da başlamıştır. Macar ve Bizans topraklarında birçok yağma ve tahripte bulunan bu öncü kuvvet, 1 Ağustos 1096'da İstanbul'a ulaşmıştır.

Haçlılar, öncü seferden itibaren Ortodokslara yardım etmeyi değil Bizans üzerinde kendi hâkimiyetlerini kurmayı istemiştir. Haçlıların gerek seferin başında Musevilere gerekse kendi dindaşlarına karşı giriştikleri katliamlardan sonra başlayan çapulcu davranışları, Bizans topraklarında tam bir yağmaya dönüşmüştür.

Selçuklu Sultanı I. Kılıç Arslan, kardeşi Davud Kulan Arslan'ı Haçlıları durdurmakla görevlendirmiştir. İznik yakınlarındaki ormanlarla kaplı Drakon adlı bir vadide Haçlı Ordusu, Türkiye Selçuklu kuvvetleri tarafından pusuya düşürülmüş ve Haçlıların büyük bir kısmı imha edilmiştir.

Öncü Haçlı kuvvetlerinden sonra yola çıkan asıl Haçlı kuvvetleri ise 1096 sonbaharından itibaren İstanbul'da toplanmaya başlamıştır. İmparator Aleksios ile Haçlılar arasında bir antlaşma yapılmıştır.

Bu antlaşmaya göre;

**Haçlılar, Türklerden alacakları eski Bizans topraklarını Bizans'a teslim edecektir.

**Bizans da buna karşılık Haçlıların ihtiyaçlarını karşılayacak ve Anadolu topraklarında Haçlılara rehberlik yapacaktır.

İmparator, öncü kuvvetlerin İstanbul'da yaptığı tahribattan dolayı, gelen Haçlıları İstanbul'da bekletmeyerek derhâl Anadolu'ya geçirmiştir. Anadolu'ya geçen bu kuvvetler, burada da yağma ve katliamlar yapmış ve İznik'i hedef almıştır.

Bu sırada I. Kılıç Arslan, Malatya'yı fethetmek üzere ülkenin doğusunda bulunuyordu. Fakat İznik önüne geldiğinde Selçuklu askerinden sayıca çok fazla olan Haçlı kuvvetleri karşısında başarılı olamamış ve geri çekilmek zorunda kalmıştır. Bunun sonucunda İznik, Haziran 1097'de Haçlılara teslim olmuştur. Haçlılar İznik'i ele geçirdikten sonra I. Kılıç Arslan, başkenti Konya'ya taşımıştır. Buna göre Haçlıların güzergâhındaki yerleşim yerleri boşatılmış, ikmal kaynakları tahrip edilmiş ve su kuyularına zarar verilerek Haçlılara yıpratma taktiği uygulanmıştır. Alınan bu önlemler sonucunda büyük kayıplar veren Haçlılar; Akşehir, Konya, Ereğli yolunu takip ederek Maraş üzerinden 20 Ekim 1097'de Antakya önlerine ulaşmayı başarmıştır.

Burada iki kola ayrılan Haçlıların bir kısmı Kilikya (Çukurova) Bölgesi'ne, diğer kol ise Kayseri yönünde ilerlemeye devam etmiştir. Güneye giden Haçlılar; Tarsus ve Adana şehirlerini ele geçirmiş, Doğu'ya ilerleyen diğer kol ise Urfa üzerine yürümüştür.

I. Haçlı Seferi sonucunda 1098'de Urfa'da ilk Haçlı Devleti kurulmuştur.

Haçlılar, Urfa ve Antakya'da idareler kurarak hüküm sürmüştür.

Haçlıların asıl hedefi olan Kudüs, 1099 yılında kuşatılmıştır. Kudüs'te bir krallık kuran Haçlılar 1187'ye kadar bölgeye hâkim olmuştur.

4 Temmuz 1187'de **Selahaddin Eyyubi, Hıttin** Savaşı'nda Haçlıları mağlup etmiştir.

Muzaffer Komutan, 2 Ekim 1187'de Kudüs'e girmiştir. Selahaddin Eyyubi'nin Haçlılara karşı kazandığı bu zafer, Orta Çağ'ın dönüm noktalarından biri olmuştur. Çünkü Kudüs, 88 yıllık işgalden sonra yeniden Müslümanların eline geçmiştir. Kudüs'ün Müslümanların hâkimiyetine girmesi, **III. Haçlı Seferi'nin** düzenlenmesine yol açmıştır.

1192 yılında Eyyubiler ile Haçlılar arasında yapılan barış ile bütün Filistin toprakları Eyyubi Devleti'nin eline geçmiştir. II. Haçlı Seferi'nde Fransa Kralı VII. Louis (Lui) ve Alman İmparatoru III. Conrad (Konrat) ön plana çıkmıştır. Alman imparatoru 1147 yılında Türkiye Selçuklu Sultanı I. Mesut tarafından Eskişehir yakınlarında yenilgiye uğratılmıştır.

İmparator, İznik'e geri dönerek Fransa kuvvetleriyle birleşmiş ve 1148'de Kudüs'e ulaşmıştır.

Burada Şam'a saldırı kararı alınmışsa da yapılan sefer başarısızlıkla sonuçlanmış ve Haçlılar geri çekilmek zorunda kalmıştır.

Selahaddin Eyyubi'nin Kudüs'ü Haçlılardan alması üzerine 1189 yılında başlayan ve üç yıl süren III. Haçlı Seferi'nde Alman İmparatoru Friedrich Barbarossa (Firederik Barbarossa), 100 000 kişilik bir ordu ile Anadolu'ya girmiştir. Ancak İmparator Barbarossa, Anadolu'yu geçememiş ve Silifke Çayı'nda boğularak ölmüştür.III. Haçlı Seferi'ni karşılayan Türkiye Selçuklu hükümdarı II. Kılıç Arslan bu orduyu imha etmiştir.

Eyyubilerin Yafa ve Suriye'deki bazı şehirleri ele geçirmesi üzerine Papa III. Innocentius (İnosent), 1198'de IV. Haçlı Seferi için bir çağrı yapmış ve seferin Venedik gemileriyle denizden yapılması kararını vermiştir.

Katılımın beklenenden az olması yüzünden Venediklilere borçlu duruma düşen Haçlılar, Venedikliler tarafından doğrudan Bizans üzerine yönlendirilmiştir.1204'te İstanbul'u ele geçiren Haçlılar şehri yağmalamıştır. Ayrıca İstanbul'da **Latin İmparatorluğu** kurulmuştur.

İslam dünyasını sarsan ilk dört seferden sonra Haçlılar, Doğu'ya dört sefer daha düzenlemiştir.

Haçlı Seferleri'nin Sonuçları

I. Haçlı Seferi sonrası genel görünüm Haçlıların başarılı olduğu yönündedir. Bu başarıda; Büyük Selçukluların dağılma sürecinde olması, Türkiye Selçuklularının henüz kuruluş aşamasında bulunması, Doğu dünyasının birlik ve beraberlikten yoksun olması gibi unsurlar etkili olmuştur.

Bu seferlerle Avrupa'da kilisenin ve din adamlarının vaatlerinin inandırıcı olmadığı görüldü, kilisenin otoritesi sarsıldı. Seferlere katılan birçok derebeyinin seferler sırasında ölmesi sonucu derebeylikler zayıfladı. Bu da Avrupa'da kralların siyasi olarak kuvvetlenmesini ve merkezî krallıkların kurulmasını sağladı.

Doğuda icat edilen Matbaa, kâğıt, pusula ve barut Avrupa'ya götürüldü.

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SORULAR

1-Haçlı Seferlerinin Anadolu'yu savaş meydanı hâline getirmesi, Anadolu'da köylülerin topraklarını terk ederek şehirlere göç etmesine, asayiş ve can güvenliğinin azalmasına neden olmuştur.

Buna göre, Haçlı Seferlerinin Anadolu'da;

I. Ekonomik,
II. Sosyal,
III. Dinî

alanlarından hangilerinde olumsuz etki yaptığı söylenebilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II
C) I ve II D) II ve III
E) I, II ve III **Cevap: C**

2-Eyyubilerin Hittin Savaşı ile Kudüs'teki Latin Krallığı'nı ele geçirmeleri III. Haçlı Seferi'nin düzenlenmesine neden olmuştur. Kuşatmada başarılı olamayan Haçlılar ülkelerine geri dönmüşlerdir.

Yalnız bu bilgilere dayanarak;

I. III. Haçlı Seferi Kudüs'ü geri almaya yöneliktir.
II. Haçlılar bu seferden bir netice elde edememiştir.
III. Kudüs III.Haçlı Seferi ile Eyyubilerin eline geçmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II
C) Yalnız III D) I ve II
E) I, II ve III **Cevap: D**

3-I. Feodal beylerin doğudan toprak elde etme isteği,
II. Papa ve din adamlarının nüfuzlarını artırmak istemeleri,
III. Hristiyanların Kudüs'ü Müslümanlardan almak istemesi,
IV. Bizans'ın Türk ilerleyişi karşısında Avrupa'dan yardım istemesi,
V. Avrupalıların Türkleri Anadolu, Suriye, Filistin ve Akdeniz'den uzaklaştırmak istemesi

Verilenlerden hangileri Haçlı Seferlerinin ekonomik nedenlerindendir?

A) Yalnız I B) Yalnız II
C) Yalnız III D) IV ve V
E) II, III ve IV **Cevap: A**